

مراحل تشخیص و تصویب بافت‌های فرسوده و روش‌های مداخله در آن

ناصر ثبات‌ثانی^{۱*}، فرح ناز درخشانی زنوز^۲، آرش محمدی فلاح^۳

۱- دکترای معماری، گروه معماری، واحد ارومیه، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

Architect_200527@yahoo.com

۲- کارشناس ارشد معماری، گروه معماری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

۳- دکترای معماری، گروه معماری، واحد ارومیه، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران

چکیده

به دنبال رشد فزاینده شهرنشینی در دهه‌های اخیر در ایران، تامین مسکن به یکی از مهم‌ترین مسایل کشور تبدیل شده است. در این راستا، تولید انبوه مسکن، به عنوان الگویی با مزایایی نظیر توجیهات فنی، اقتصادی و زمانی، مورد توجه جدی قرار گرفته و مجتمع‌های مسکونی را می‌توان تجلی کالبدی ایده انبوه‌سازی مسکن در شهرها دانست. نکته‌ای که در بررسی روند ایجاد مجتمع‌های مسکونی در ایران مشاهده می‌گردد اینست که همواره از توجه به اصول و معیارهای شهرسازی در برنامه‌ریزی و طراحی غالب مجتمع‌های مسکونی کاسته شده تحقیق حاضر پس از تبیین روند ایجاد مجتمع‌های مسکونی در جهان و ایران، به ابعاد و معیارهای برنامه‌ریزی و طراحی مجتمع‌های مسکونی پرداخته است و همچنین در شرایطی که نیاز به مسکن روز به روز بیشتر می‌شود استفاده از زمین جهت ساخت و ساز محدودتر می‌شود، ایجاد مجتمع‌های مسکونی ضروری تر به نظر می‌رسد. در فرایند این بررسی، از نظرات ساکنان دو نمونه مورد مطالعه برای ارزیابی کمی و با کمک روش ارزیابی چند معیاری استفاده گردیده است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که در مجتمع مسکونی متعارف مطالعه شده، محیط مسکونی مطلوب تری نسبت به نمونه بلندمرتبه فراهم شده است. در فرایند امتیازدهی با کمک نظریات ساکنان، تراکم پایین و وجود فضای باز و سبز و اثرات آن بر کیفیت‌های کالبدی-فضایی محیط، باعث برتری امتیاز کلی نمونه متعارف نسبت به بلندمرتبه گردیده است. لذا، شناخت و مطالعه اهمیت مناطق قدیمی و فرسوده‌ی شهری به عنوان نیرویی عظیم برای توسعه‌ی خانه‌سازی در بخش درونی شهر و بازیافتن اصالت و هویت از دست رفته‌ی شهر، کمک شایانی به این امر مهم خواهد نمود. این مساله، لزوم رعایت اصول و معیارهای شهرسازی در برنامه‌ریزی و طراحی و ساخت مجتمع مسکونی با شناخت قاعده و قانون مندیهای حاکم بر فضای فرسوده و قدیمی شهر ارومیه را روشن می‌نماید.

واژه‌های کلیدی: بافت فرسوده شهری، تشخیص بافت‌های فرسوده، روش‌های مداخله

۱. مقدمه

بافت‌های فرسوده بافت‌های با ارزش تاریخی هستند که به جای مانده از گذشته و جایگزین ناپذیری هستند که می‌توانند در آگاهی جوامع از ارزشهای فرهنگی و گذشته خود کمک کند. حفظ آنها علاوه بر، برانگیختن غرور ملی و ایجاد حس هویت، بر کیفیت زندگی نیز می‌افزاید. این آثار که به یکی از سه دوره باستان، دوره تاریخی و یا معاصر تعلق دارد؛ متأسفانه ناتوانی این محدوده‌ها در پذیرش برخی از مشخصه‌های کارکردی جامعه معاصر و بی‌توجهی به کیفیت‌های منحصر بفردی که وابسته به حضور این سرمایه‌ها در جامعه است، نگرشی را پدید آورده که این ناسازگاری را به معضل شهرها تعبیر کرده و نابودی وسیع محدوده‌های قدیمی و فرسوده را به دنبال داشته است.